

نقدی بر ارزش گذاری کالاهای صادراتی

محمد نجاریان

کارگزار رسمی گمرک ایران

ارزش گذاری کالاهای صادراتی در گمرک همچون کالاهای وارداتی از اهمیت ویژه ای برخوردار است، از دلایل اهمیت آن می توان به مواردی همچون جوایز صادراتی، تسهیلات بانکی، یارانه های صادراتی، استرداد، واردات در مقابل صادرات و بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور اشاره کرد که استناد مراجع ذیربط برای موارد فوق، ارزش مندرج در اظهارنامه گمرکی می باشد. ارزش گمرکی کالای صدور طبق ماده ۱۶ قانون امور گمرکی عبارت است از قیمت فروش کالا برای صدور به اضافه هزینه بیمه، باربری و حمل و نقل و سایر هزینه هایی که به آن کالا تا خروج از قلمرو گمرکی تعلق می گیرد و از روی سیاهه و اسناد تسلیمی صادرکننده تعیین می گردد.

گمرک ایران لیست ارزش های کالاهای صادراتی ابلاغی به گمرکات را در قالب فایلی در سایت خود جهت دسترسی صادرکنندگان ارائه می کند تا صادرکنندگان طبق آن به ارزش گذاری کالاهای صدور خود اقدام نمایند. اما این فایل شامل همه کالاهای صادراتی نمی شود و یا اینکه بسیاری از ارزش ها، ارزش واقعی یا به روز شده نیستند. با توجه به اینکه کلیه ارزش ها بر اساس دلار ارزش گذاری شده اند، در هنگام تبدیل ارزش ریالی کالا به دلار و با توجه به نوسانات شدید نرخ ارز، ارزش بدست آمده فاصله زیادی با ارزش های اعلامی گمرک ایران دارد و این باعث سردرگمی صادرکننده می شود. چرا که اگر طبق ارزش واقعی کالا اظهار نماید، اظهار نامه دارای اختلاف ارزش خواهد شد و مشمول ماده ۱۰۷ ق.ا.گ و تبصره ذیل آن می شود. اما اگر طبق ارزش های مندرج در لیست ارسالی توسط گمرک اظهارنامه تنظیم شود به همان میزان بایستی بازگشت ارز و رفع تعهد ارزی نماید. البته بعضی از گمرکات ارزش مندرج در فاکتور رسمی واحد های تولیدی را وفق ماده ۱۶ ق.ا.گ می پذیرند. اما همیشه صادرکننده واحد تولیدی نیست و یا اینکه کالای صدور فاقد فاکتور رسمی می باشد (مانند کالاهای کشاورزی خریداری شده از کشاورز یا باغدار).

دقیق نبودن شرح کالا یکی دیگر از مشکلات لیست ارزش های صادراتی می باشد، بعنوان مثال ارزش پسته بر اساس نوع پسته و انس آن ارزش گذاری می شود و همان طور که در شکل ۱ مشاهده می شود ارزش پسته احمدآقایی تا انس ۲۴ ثبت شده است و اگر صادرکننده ای همین نوع پسته با انس ۲۶ تا ۳۲ را داشته باشد قطعاً در ارزش گذاری با گمرک به مشکل خواهد خورد، زیرا بعضی از گمرکات نوع پسته و بعضی دیگر انس پسته را ملاک ارزش گذاری قرار می دهند.

T	S	R	Q	P	H	G	F	D
۹۸	/۱۲	/۲۵			۷۹۴	دلار	هرتن	پلی وینیل کلراید S۶۵۳۲
۹۸	/۱۲	/۲۵			۷۹۴	دلار	هرتن	پلی وینیل کلراید S۶۵۵۸
۹۸	/۱۲	/۲۶			۷	دلار	هرکیلوگرم	پسته فندقی یا بادامی (کشیده) ۲۲-۲۴ و ۲۰-۲۲
۹۸	/۱۲	/۲۶			۶.۲	دلار	هرکیلوگرم	پسته فندقی یا بادامی (کشیده) ۲۶-۳۲
۹۸	/۱۲	/۲۶			۹	دلار	هرکیلوگرم	پسته احمدآقایی یا اکبری کشیده ۱۸-۲۰
۹۸	/۱۲	/۲۶			۸.۱	دلار	هرکیلوگرم	پسته احمدآقایی یا اکبری ۲۲-۲۴ و ۲۰-۲۲
۹۸	/۱۲	/۲۶			۷.۲	دلار	هرکیلوگرم	پسته طبیعی خندان ۱۸-۲۰
۹۸	/۱۲	/۲۶			۴.۸	دلار	هرکیلوگرم	پسته مکتیک خندان ۲۲-۲۴ و ۲۰-۲۲
۹۸	/۱۲	/۲۶			۵	دلار	هرکیلوگرم	پسته مکتیک خندان ۲۶-۳۲
۹۸	/۱۲	/۲۶			۴.۷	دلار	هرکیلوگرم	پسته دهان بست
۹۸	/۱۲	/۲۶			۱۰.۸	دلار	هرکیلوگرم	مغز پسته
۹۸	/۱۲	/۲۶			۱۴.۲	دلار	هرکیلوگرم	مغز پسته دو پوست جداشده
۹۸	/۱۲	/۲۶			۲.۸	دلار	هرکیلوگرم	پسته تازه با پوست سبز اولیه
۹۸	/۱۲	/۲۶			۰.۰۵	دلار	هرکیلوگرم	پوست سخت پسته

شکل ۱: ارزش صادراتی انواع پسته

برای خرمای سایر (استعمران) نیز نوع بسته بندی دقیق ذکر نشده و همان طور که در شکل ۲ مشاهده می شود فقط بسته بندی زیر یک کیلو گرم طی ردیف ارزش ثبتی ۳۷۲۶۳ هر کیلوگرم ۰,۹۶ دلار ذکر شده و برای بسته بندی بیشتر از یک کیلوگرم استناد به ردیف ارزش ثبتی ۱۶۷۱۱ هر کیلوگرم ۰,۳۸ دلار می شود که مربوط به مورخه ۹۷/۱۰/۰۳ می باشد و با ارزش واقعی کالا فاصله زیادی دارد. و همینطور برای دیگر کالاهایی که بصورت عددی در بسته بندی های با اوزان و مارک مختلف ارزش گذاری شده اند نیز مشابه همین مشکل وجود دارد.

۱6707	خرما کبکاب	هرکیلوگرم	دلار	۰.۸۵	/۰۳	/۱۰	۹۷
16708	خرما کلیته	هرکیلوگرم	دلار	۰.۵۹	/۰۳	/۱۰	۹۷
16709	خرما شاهانی	هرکیلوگرم	دلار	۰.۳۳	/۰۳	/۱۰	۹۷
16710	خرما زاهدی	هرکیلوگرم	دلار	۰.۷۹	/۰۳	/۱۰	۹۷
16711	خرما استعمران	هرکیلوگرم	دلار	۰.۳۸	/۰۳	/۱۰	۹۷
19669	کنسانتره خرما	هرکیلوگرم	دلار	۰.۶			
36194	خرمالو	هرکیلوگرم	دلار	0.48	/۱۴	/۱۱	۹۸
37262	خرما کبکاب	هرکیلوگرم	دلار	۰.۸	/۲۸	/۱۱	۹۸
37263	خرمای سایر (استعمران، بی هسته در پاکتهای Oppo وزن کمتر از یک کیلوگرم)	هرکیلوگرم	دلار	۰.۹۶	/۲۸	/۱۱	۹۸
37264	خرمای پیارم	هرکیلوگرم	دلار	۳.۲	/۲۸	/۱۱	۹۸
37265	خرمای رطب و مضافتی از هر منطقه با هسته	هرکیلوگرم	دلار	۱.۱۳	/۲۸	/۱۱	۹۸

شکل ۲: ارزش صادراتی انواع خرما

عدم وجود نام کالاهایی که در لیست های گذشته مذکور بوده اما در لیست های جدید نامی از آنها نیست، دیگر مشکل عمده صادرکنندگان است، بعنوان مثال انواع کشمش در لیست های ارسالی تا اوایل سال ۹۷ مذکور بوده اما در به روزرسانی های جدید هیچ ارزشی برای این کالا ثبت نشده است.

نکته دیگری که حائز اهمیت هست تعداد لیست های ارسالی توسط گمرک ایران در طول یک ماه هست که گاهی به ۷ تا ۸ لیست می رسد، صادرکننده می بایست هر روز سایت گمرک ایران را چک کند که مبادا لیست بروز شده جدیدی بارگذاری شده باشد. در شکل ۳ تعداد لیست های ارسالی در اسفند ماه سال ۹۸ نشان داده شده است که ۷ مورد می باشد، یعنی بطور میانگین، تقریباً هر ۴ روز لیست جدیدی ارائه شده است.

صادراتی				
ردیف	عنوان	نوع فایل	حجم فایل	تاریخ
۱	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۲۷	xlsx	۳.۳۹ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۲۷
۲	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۲۶	xlsx	۳.۳۹ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۲۶
۳	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۲۱	xlsx	۳.۳۶ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۲۱
۴	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۱۹	xlsx	۳.۳۳ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۱۹
۵	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۱/۱۴	xlsx	۳.۳۳ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۱۴
۶	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۱۲	xlsx	۳.۳۳ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۱۲
۷	ارزش صادراتی منتهی به ۹۸/۱۲/۰۶	xlsx	۳.۳ مگابایت	۱۳۹۸/۱۲/۰۶

شکل ۳: لیست ارزش های ارسالی اسفند ماه ۹۸

این بدان معناست که صادرکننده باید هر روز سایت گمرک ایران را چک کند تا مبادا ارزش کالایی که اظهار می کند دچار افزایش یا کاهش شده باشد و البته این امر برای کارشناسان گمرک نیز صدق می کند و حتی از اهمیت بیشتری برخوردار است چرا که باید کالاهای متفاوتی رو مورد بررسی قرار دهند.

نتیجه گیری

۱- پیشنهاد می شود ارزش های به روز شده ارسالی توسط گمرک ایران همانند نرخ ارز، اول هر هفته اعلام شود تا صادرکنندگان، کارگزاران و ترخیص کاران بدانند ارزش کالایی که اظهار می کنند برای حداقل یک هفته ثابت می باشد.

۲- در لیست های ارسالی ارزش، کالاهایی که انواع مختلف دارد برای جلوگیری از تفسیرهای متفاوت، شرح کالا دقیق ذکر شود.

۳- با توجه به تورم و نوسانات قیمت ها، گمرکات تلورانس ۱۰ الی ۱۵ درصدی در پذیرش ارزش های اظهاری را مدنظر قرار دهند.

۴- گمرکات برای کالاهایی که در لیست ارسالی گمرک ایران موجود نمی باشند، فارغ از اینکه صادرکننده واحد تولیدی می باشد یا خیر، ارزش اظهاری را وفق ماده ۱۶ قانون ا.گ بپذیرند.

با توجه به نامگذاری سال ۹۹ به نام جهش تولید و اینکه در راستای حمایت از تولیدکنندگان، رونق و تسهیل صادرات را می توان کلید جهش تولید نامید لذا شایسته است گمرک ایران در جهت تسهیل صادرات و حل مشکلات صادرکنندگان و برداشتن موانع صادرات، گامی مهم بردارد.